

Actualisatie ecologische beoordeling gebiedsontwikkeling Haak om Leeuwarden

Opdrachtgever Provincie Fryslân
Referentie 5.1.2e Actualisatie ecologische beoordeling gebiedsontwikkeling Haak om Leeuwarden. A&W-notitie 2613. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Projectcode A&W-notitie 2613
Status Conceptrapport
Datum 2 juni 2016 5.1.2e
Projectleider 5.1.2e
Autorisatie 5.1.2e

Inhoud

1. Inleiding
2. Situatieschets en plannen
3. Gebiedsbescherming en beoordeling
4. Soortbescherming en beoordeling
5. Conclusies
6. Literatuur

Bijlagen

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2
Postbus 32, 9269 ZR Feanwâlden
tel. 0511 – 474764
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

Foto 1 t/m 6 (bron: A&W april 2016). Impressies van enkele plangebieden. Bovenste rij: gronddepot en roekenkolonie plangebied 'Marsum - Leeuwarden'. Middelste rij: Ballensfeart en de Marsumerfeart plangebied 'Marsum - Deinum'. Onderste rij: te verwijderen 'oude' toegangsweg Projectbureau plangebied 'sloop Swettebrug'. Brug plangebied 'Tjusterewei' die wordt heringericht als fietsbrug.

1. Inleiding

In verband met de gebiedsontwikkeling rond de Haak om Leeuwarden, zijn op 10 locaties nabij dit tracé herinrichtingen nodig. Deze bestaan uit een aantal ingrepen zoals het verwijderen of verplaatsen van wegdelen, bruggen en fietspaden. In 2014 zijn de beoogde ingrepen getoetst aan de ecologische wet- en regelgeving (Stoker 2014). Omdat op een aantal van de reeds getoetste locaties een wijziging is in de beoogde herinrichting heeft de provincie Fryslân gevraagd om een actualisatie van het uitgevoerde onderzoek.

Het doel van dit onderzoek is een actualisatie van de reeds uitgevoerde ecologische quickscan (Stoker 2014), waarin de effecten van de ruimtelijke ontwikkeling worden beoordeeld in het kader van de vigerende natuurwetgeving. Dit betreft de Natuurbeschermingswet, de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (Ecologische Hoofdstructuur/ Natuurnetwerk Nederland) en de Flora- en faunawet.

In onderhavige notitie zijn de resultaten van het ecologisch onderzoek gepresenteerd. Het onderzoek naar de aanwezigheid van relevante natuurwaarden is gebaseerd op twee benaderingswijzen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (NDFF, verspreidingsatlassen, overzichtswerken, onderzoeksrapporten en websites) over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij de planlocaties. Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van de ecologische onderzoeken die hebben plaatsgevonden in het kader van de Haak om Leeuwarden (Bos & Hoekema 2009, BügelHajema 2014, Greve 2013, Koopmans 2012a, Koopmans 2012b, Koopmans 2012c, Schut 2012, Stoker 2014, Strijkstra 2014). Ten tweede is op 22 april 2016 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij vooral is gelet op de kans op aanwezigheid van beschermde en/of kritische soorten.

Wijziging wetgeving natuur

Naar verwachting treedt per 1 januari 2017 de Wet Natuurbescherming in werking. Deze nieuwe wet vervangt de huidige Flora- en faunawet, de Natuurbeschermingswet 1998 en de Boswet.

In deze quickscan wordt uitgegaan van het beoordelingskader volgens de vigerende wet- en regelgeving, dus nog niet volgens de nieuwe Wet Natuurbescherming. Op basis van de huidige informatie ten aanzien van die nieuwe wet, is het mogelijk dat de conclusies van deze quickscan aanpassingen behoeven nadat de Wet Natuurbescherming in werking is getreden. Wij adviseren de opdrachtgever om indien nodig hierover contact met ons bureau op te nemen. Dat kan bijvoorbeeld nodig zijn wanneer de beoogde herinrichting na 1 januari 2017 van start gaat.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Situatieschets en plannen

2.1 Huidige situatie

De onderhavige beoordeling betreft alle plangebieden buiten het TB waarbij werkzaamheden worden uitgevoerd en/of ingrepen plaatsvinden, zoals aangegeven op de door het projectbureau aangeleverde kaart (bijlage 1). De plangebieden zijn gelegen tussen de woonkernen Marsum, Deinum en Leeuwarden. De plangebieden bestaan voornamelijk uit verharding (wegen, fietspaden en bruggen), bermen en watergangen.

2.2 Plannen

Hieronder staat per plangebied beschreven welke werkzaamheden worden uitgevoerd. De projectnamen corresponderen met de kaart in bijlage 1. De beoogde werkzaamheden komen grotendeels overeen met de rapportage van Stoker (2014). Voor een aantal van deze plangebieden is ten opzichte van 2014 een wijziging van het te richten gebied en/of is er een wijziging in de beoogde ingreep. Het gaat om de plangebieden:

- Herinrichting Marsum - Leeuwarden
- Herinrichting Marsum - Deinum
- Herinrichting Algerawei
- Herinrichting Tjusterewei
- Ontwikkeling Newtonpark III
- Sloop Swettebrug

In de bijlagen 2 t/m 5 zijn de wijzigingen van de planlocaties op kaart weergegeven. Hieronder staat beschreven wat de eventuele wijzigingen zijn ten opzichte van 2014.

1. Herinrichting Marsum - Leeuwarden (plangebied 1). Situatie 2014

De herinrichting van Marsum - Leeuwarden bestaat uit het verwijderen van een deel van de Harlingerstraatweg. Deze grond wordt heringericht, kavels worden hersteld en opnieuw ontsloten. Er vinden werkzaamheden plaats aan asfalt, bermen en bermsloten.

Wijziging t.o.v. 2014

Ten opzichte van 2014 is er een wijziging in de beoogde herinrichting van dit plangebied, de volgende ingrepen zijn hier beoogd:

- De oppervlakte van de te verwijderen rijbaan wordt verbreed
- Er wordt een invalsweg gerealiseerd
- Een aantal percelen langs de Noordwestelijke Invalsweg worden heringedeeld
- Het gronddepot wordt op termijn afgegraven
- Kappen van bomen langs oude rijksweg tussen fietstunnel (Marsum en Poptawei)

2. Herinrichting Marsum-Deinum (plangebied 2). Situatie 2014

De herinrichting van het plangebied Marsum-Deinum bestaat uit het verwijderen van de N31. Tevens wordt de Ingelumer feart verbonden met de Ballensfeart. In de Trekwei (bestaande parallelweg naast de N31) wordt een brug gerealiseerd over de nieuwe waterverbinding. Kavels en ontsluitingen worden hersteld. Werkzaamheden vinden plaats aan asfalt, bermen en bermsloten.

Wijziging t.o.v. 2014

Ten opzichte van 2014 is er een wijziging in de beoogde herinrichting van dit plangebied, de volgende ingrepen zijn hier beoogd:

- Zuidzijde Marsumerfeart wordt natuurvriendelijke oever, inclusief graven sloot.
- Oostzijde Ballensfeart wordt natuurvriendelijke oever.
- Dempen bermsloot op te ruimen N31 aan de oostzijde inclusief kavelherstel en herstel waterhuishouding bestaande kavels.

3. Herinrichting Deinumerrak (plangebied 3). Situatie 2014

De herinrichting van het Deinumerrak bestaat uit het aanleggen van een fietspad ten noorden van het Deinumerrak. Hierbij wordt het bestaande fietspad opgeschoven en verbreed (Overige voorziene werkzaamheden aan het Deinumerrak zelf zijn niet in deze toetsing meegenomen. Hiervoor is al eerder onderzoek uitgevoerd en ontheffing verkregen)

4. Herinrichting Ljochtewei (plangebied 4). Situatie 2014

De herinrichting van de Ljochtewei bestaat uit het herstellen van ontsluiting van de Ljochtewei.

5. Herinrichting Hendrik Algeraweg (plangebied 5). Situatie 2014

Tijdens de herinrichting van de Hendrik Algerawei wordt een deel van deze weg verwijderd. Wellicht vinden er werkzaamheden plaats aan bermsloten en It Boksumer Soal.

Wijziging t.o.v. 2014

- Realisatie zonnepark (is reeds getoetst)
- Er vinden geen werkzaamheden plaats aan de Boksumer Soal.

6. Herinrichting Tjusterewei (plangebied 6). Situatie 2014

De werkzaamheden van de herinrichting van de Tjusterewei houden in dat het gedeelte tussen de Hegedyk en de Haak wordt verwijderd en dat de percelen opnieuw worden ontsloten. Werkzaamheden vinden plaats aan asfalt, bermen en bermsloten.

Wijziging t.o.v. 2014

- De plangrens breidt uit, zie rode lijn in bijlage 4
- De brug over het kanaal en de zuidelijke toerit blijven behouden. De brug wordt vervangen door een fietsbrug.
- De toeritten blijven behouden.
- De toe leidende wegen worden opnieuw geprofileerd en afgewaardeerd. Dit betreffen werkzaamheden aan asfalt en bermen en mogelijk aan groen/beplanting op de taluds.

7. Ontwikkeling Newtonpark III (plangebied 7). Situatie 2014

Tijdens de ontwikkeling van het Newtonpark III wordt het terrein opgehoogd en bouwrijp gemaakt voor de realisatie van een bedrijventerrein.

Wijziging t.o.v. 2014

- Watergangen worden gedempt

8. Sloop Zwettebrug (plangebied 8). Situatie 2014

Deze herinrichting houdt in dat de Zwettebrug wordt gesloopt en de opritten worden verwijderd.

Wijziging t.o.v. 2014

- Opruimen oude toegangsweg projectbureau
- Roekenbos blijft gehandhaafd
- Watergangen deels dempen, nieuwe watergangen (parallel aan spoor) graven.

- Bomen en bosschages op opritten geheel rooien.
- Brug geheel slopen en afvoeren
- Vervangen geleidewerken, roeren in de waterbodem Van Harinxmakanaal. Mogelijk kleine hoeveelheid baggeren.

9. Herinrichting Ritsumasy (plangebied 9). Situatie 2014

Tijdens de herinrichting Ritsumasy wordt de vaste brug (duiker) over het Sylsterrak vervangen door een beweegbare brug en de kade wordt heringericht.

10. Herinrichting Deinum-Boksum (plangebied 10). Situatie 2014

De herinrichting Deinum-Boksum houdt in dat de N31 wordt verwijderd tussen het Van Harinxmakanaal en de Hendrik Algeraweg. Er worden werkzaamheden uitgevoerd aan het asfalt, bermen en bermsloten. Ook wordt een rotonde aangelegd en het oude profiel van de Spoorstrjitte wordt hersteld. Het autoviaduct de Twilling en de brug over het Van Harinxmakanaal worden gesloopt.

3. Gebiedsbescherming en beoordeling

3.1 Voortoets: Natuurbeschermingswet

In de rapportage van Stoker (2014) zijn de beoogde herinrichtingsplannen getoetst aan de Natuurbeschermingswet middels een voortoets. De conclusie was dat de beoogde herinrichtingsplannen geen conflict veroorzaakten met de Natuurbeschermingswet, mits lichtverstoring van mogelijk aanwezige vliegroutes en foerageergebied van Meervleermuizen wordt voorkomen. Ten aanzien van de overige natuurwaarden waar het Natura 2000- gebied de 'Groote Wielen' is aangewezen, veroorzaken de plannen geen negatieve effecten.

De wijzigingen die zijn beoogd voor de herinrichting van een aantal plangebieden hebben geen consequenties voor de bovenstaande conclusie. Voor onderhavige toetsing kan deze conclusie daarom worden gehandhaafd.

3.2 Ecologische hoofdstructuur

In 2013 is het begrip Natuur Netwerk Nederland (NNN) geïntroduceerd door het Rijk. Het betreft de nieuwe naamgeving voor de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Omdat de provincie Fryslân de term EHS gebruikt, spreken wij in onderhavige rapportage ook van deze term. De plangebieden maken geen deel uit van de (Provinciale) Ecologische Hoofdstructuur (PEHS). Dergelijke gebieden liggen op een afstand vanaf 3,5 km van de plangebieden.

In de rapportage van Stoker (2014) werd geconcludeerd dat de plannen geen conflict veroorzaken ten aanzien van de regelgeving omtrent de EHS. De plannen van 2016 zijn niet zodanig gewijzigd dat deze negatieve effecten kunnen veroorzaken op de wezenlijke waarden van de EHS-gebieden. De conclusie uit het onderzoek van 2014 kan daarom worden gehandhaafd (Stoker 2014).

3.3 Overige gebiedsbescherming

Behalve door de hierboven beschreven wet- en regelgeving kunnen gebieden ook worden beschermd ten aanzien van natuurwaarden via andere regelgeving. In dit geval gaat het om de aanwezigheid van door de Provincie Fryslân aangewezen ganzenfoerageergebieden en weidevogelgebieden. De ingrepen vinden niet plaats in een gebied dat is aangewezen als

ganzenfoerageergebied of gebied van openheid en rust (weidevogelgebied). De afstand tussen verschillende plangebieden en deze gebieden is groot genoeg om ervan uit te gaan dat geen verstoring op zal treden. De conclusie van Stoker (2014) kan daarom worden gehandhaafd.

4. Soortbescherming en beoordeling

Soortbescherming is in Nederland vastgelegd in de Flora- en faunawet, waaraan drie lijsten met soorten en hun beschermingsregime zijn gekoppeld (licht beschermde-, middelzwaar beschermde- en zwaar beschermde soorten). Ondanks dat de plangebieden grotendeels uit verharding bestaan, is er kans op aanwezigheid van enkele beschermde soorten. Voor een aantal soortgroepen geldt dat in de rapportage van Stoker (2014) is geconcludeerd dat de plannen geen conflict veroorzaken met de Flora- en faunawet. Deze conclusies kunnen in onderhavige rapportage worden gehandhaafd, en gelden ten aanzien van de volgende soortgroepen:

- ongewervelde diersoorten
- amfibieën
- reptielen

4.1 Planten

Net als in de toetsing van Stoker (2014) kan worden geconcludeerd dat er geen beschermde plantensoorten voorkomen in of nabij de plangebieden, mogelijk met uitzondering van de licht beschermde Zwanenbloem.

Voor licht beschermde plantensoorten geldt een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. De beoogde herinrichtingen veroorzaken om deze reden geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van de licht beschermde Zwanenbloem.

4.2 Vissen

In en rond de plangebieden komt de zwaar beschermde Bittervoorn en de middelzwaar beschermde Kleine modderkruiper voor (Bos & Hoekema 2009, Greve 2013, Koopmans 2012abc, Melis *et al.* 2013, Schut 2012, Stoker 2014). Omdat er wijzigingen zijn wat betreft de gebiedsontwikkeling op een aantal planlocaties, wijken de conclusies van onderhavige rapportage af van het rapport van Stoker (2014).

Op basis van het onderzoek dat is uitgevoerd in 2014 en onderhavig onderzoek is per plangebied een overzicht gegeven hoe de stand van zaken is met betrekking tot de aanwezigheid van beschermde vissoorten en of er een ontheffingsaanvraag moet worden ingediend. Ook is op 19 mei 2016 een te dempen sloot bemonsterd in plangebied 8. Tijdens dit visonderzoek zijn geen beschermde vissoorten aangetroffen. Wel zijn er negen Driedoornige stekelbaarzen en 115 Tiendoornige stekelbaarzen aangetroffen. Op basis van bovenstaande kan worden geconcludeerd dat er geen beschermde vissoorten aanwezig zijn in de watergangen van plangebied 8.

De zwaar beschermde Bittervoorn is in het verleden in de wateren van de volgende planlocaties aangetroffen, namelijk planlocatie 1, 2, 3, 5, 7, 9 en 10. Er kan vanuit worden gegaan dat deze soort in de bovengenoemde plangebieden nog steeds aanwezig is. In plangebied 5 geldt dat deze soort aanwezig is in de Boksumer Soal. In de rapportage van

Stoker (2014) werd tevens geconcludeerd dat de middelzwaar beschermde Kleine modderkruiper aanwezig is in de watergangen van plangebied 5 en 10.

Ten aanzien van de middelzwaar beschermde Kleine modderkruiper is voor de uitvoer aan watergangen geen ontheffing nodig. Wel dienen de werkzaamheden te worden uitgevoerd volgens een door het ministerie van EZ goedgekeurde en relevante gedragscode.

Voor het uitvoeren van werkzaamheden aan watergangen waar de zwaar beschermde Bittervoorn aanwezig is, dient vooraf een ontheffing volgens artikel 75C van de Flora- en faunawet te zijn verkregen. Voor de plangebieden 3, 9 en 10 zijn reeds ontheffingen verleend, namelijk FF/75C/2015/0202 en FF/75C/2014/0078. Beide ontheffingen zijn geldig t/m 31 december 2017.

Voor de plangebieden 1, 2, 5 en 7 geldt dat indien er ingrepen aan de watergangen zijn beoogd, er een ontheffing volgens artikel 75C van de Flora- en faunawet dient te zijn verleend. In plangebied 5 zijn geen werkzaamheden beoogd aan de Boksumer Soal waar de Bittervoorn voorkomt. Voor dit plangebied is daarom geen ontheffing nodig. Voor plangebied 7 geldt dat momenteel een ontheffingsaanvraag wordt ingediend. Deze ontheffingsaanvraag zal worden uitgebreid met de plangebieden 1 en 2.

4.3 Vogels

Broedvogels algemeen

Net als in 2014 zijn in de plangebieden biotopen aanwezig die broedgebied voor vogels kunnen vormen (Stoker 2014). Tijdens het veldbezoek op 22 april 2016 was een broedende Boerenzwaluw aanwezig onder de brug in het plangebied Ritsumasyl.

Bij alle werkzaamheden moet volgens de Flora- en faunawet rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Flora- en faunawet kent geen standaardperiode daarvoor. Het gaat erom of er een broedgeval is dat verstoord kan worden. Verstoring van broedgevallen is niet toegestaan vanuit de Flora- en faunawet en hiervoor wordt in principe ook geen ontheffing verleend.

Er zijn verschillende mogelijkheden om conflicten met de Flora- en faunawet ten aanzien van broedende vogels te voorkomen. Werkzaamheden buiten het broedseizoen uitvoeren is de meest zekere optie. Een alternatief is om werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen te beginnen, zodat broedpogingen in het werkgebied achterwege blijven door de verstoring tijdens de werkzaamheden. Er dient dan tevens te worden voorkomen dat tijdens werkzaamheden in het broedseizoen alsnog broedgevallen ontstaan die kunnen worden verstoord. Dit is mogelijk door geen geschikte plaatsen voor nesten te laten ontstaan, door bijvoorbeeld snoeiafval niet dagenlang te laten liggen of zandhopen af te dekken. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden verstoord, dan ontstaat er een conflict met de Flora- en faunawet en moeten de versturende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Flora- en faunawet, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. Vanaf 26 augustus 2009 geldt een aangepaste lijst van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen, die indicatief is en niet uitputtend.

In 2014 is in plangebied 1 geconstateerd dat er geen vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen aanwezig waren (Stoker 2014). Tijdens het veldbezoek in 2016 zat ten noordoosten van het plangebied een kolonie Roeken. De nestbomen bevinden zich buiten de plangrens van het plangebied 1, tussen de Poptawei en het oude tracé van de Harlingerstraatweg in. De beoogde werkzaamheden leiden er niet toe dat deze nestplaatsen verdwijnen, maar het is wel van belang dat gedurende de broedperiode verstoring van deze nestplaatsen wordt voorkomen.

Ook voor plangebied 8 geldt dat er in de directe omgeving daarvan een Roekenkolonie aanwezig is. In 2014 broedden de Roeken in een bosje ten westen van het Van Harinxmakanaal en ten noorden van de opgang naar de Zwettebrug. Tijdens het veldbezoek in 2016 zaten er slechts enkele nesten in de bomen, maar deze leken te zijn verlaten door de kolonie. Er zaten ten tijde van het veldbezoek Roeken te broeden in de bomen aan weerszijden van de James Wattstraat en ten oosten van het Van Harinxmakanaal. De beoogde werkzaamheden leiden er niet toe dat deze nestplaatsen verdwijnen, maar het is wel van belang dat gedurende de broedperiode verstoring van deze nesten voorkomen wordt. In dat geval is hier geen sprake van een conflict met de Flora- en faunawet.

Voor de overige plangebieden geldt dat hier geen jaarrond beschermde nestplaatsen aanwezig zijn en/of dat er een ontheffing is verkregen voor het verstoren of verwijderen van dergelijke nestplaatsen.

Samenvattend

- Bij werkzaamheden in plangebied 1 en 8 dient te worden voorkomen dat verstoring optreedt van de Roekenkolonie in de nabijheid van dit plangebied.
- Voor de overige plangebieden geldt dat de plannen geen conflict met de Flora- en faunawet veroorzaken, mits broedende vogels en hun in gebruik zijnde nesten niet verstoord worden.

4.4 Vleermuizen

Zoals in het onderzoek van Stoker (2014) staat beschreven, komt een aantal vleermuissoorten voor in de omgeving van het plangebied. Een aantal van deze soorten, zoals Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis, Laatvlieger, Meervleermuis en Watervleermuis maakt mogelijk gebruik van de plangebieden.

Verblijfplaatsen

In 2014 werd geconcludeerd dat de beoogde plannen geen directe negatieve effecten veroorzaken op verblijfplaatsen van vleermuizen (Stoker 2014). Door de beoogde wijzigingen rondom de gebiedsontwikkeling zullen ook geen verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan. De conclusie van Stoker (2014) kan in onderhavige rapportage worden gehandhaafd.

Vliegroutes

In het onderzoek dat is uitgevoerd in 2014 werd geconcludeerd dat de plannen geen negatieve effecten veroorzaken op vliegroutes van vleermuizen, mits voldoende rekening wordt gehouden met mogelijke vliegroutes van Meervleermuis en Watervleermuis boven de brede vaarten/watgangen (Van Harinxmakanaal, het Sylsterrak, de Ingelumer feart en It Boksumer Soal; Stoker 2014). Dit kan worden gerealiseerd door tijdens de nacht geen kunstlicht uit te stralen in de richting van het water. Ook dient te worden voorkomen dat het voor deze vleermuizen onmogelijk wordt om het wateroppervlak te volgen, zoals dat kan optreden bij een blokkade door vaartuigen, netten en overige constructies. Lichtbeperking en

een ongestoorde doorgang van vleermuizen over het wateroppervlak is alleen van belang gedurende de periode dat vleermuizen actief zijn, dus van 1 april tot 1 oktober.

Foerageergebied

De plangebieden maken naar verwachting deel uit van het foerageergebied van een aantal vleermuizen. Door de herinrichtingsplannen zal een deel van dit foerageergebied tijdelijk minder geschikt kunnen worden, maar daarvan worden geen belangrijke effecten verwacht. In de omgeving is voldoende alternatief foerageergebied voorhanden. Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat de functionaliteit van de in de omgeving aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van foerageergebied blijft gewaarborgd.

Conclusie

De herinrichtingsplannen veroorzaken geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van vleermuizen mits wordt voldaan aan de volgende voorwaarden:

- Bij werkzaamheden aan bruggen wordt voorkomen dat tussen 1 april en 1 oktober blokkades ontstaan, waardoor Meervleermuis en Watervleermuis niet meer het wateroppervlak vliegend kunnen volgen. Dergelijke blokkades ontstaan door licht dat 's nachts uitstraalt over het wateroppervlak en overige vormen van blokkades (zoals constructie en vaartuigen onder de brug).

4.5 Overige zoogdiersoorten

Net als in de toetsing van Stoker (2014) staat beschreven, kunnen de plangebieden deel uitmaken van het leefgebied van enkele licht beschermde zoogdiersoorten. Dit zijn soorten zoals Mol, Egel en verschillende (spits)muizensoorten. Middelzwaar en zwaar beschermde zoogdiersoorten (exclusief vleermuizen) komen niet voor in de omgeving, mogelijk met uitzondering van de middelzwaar beschermde Steenmarter.

Voor licht beschermde soorten geldt een vrijstelling van enkele verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling. De beoogde herinrichtingen veroorzaken om deze reden geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van de licht beschermde zoogdiersoorten.

De Steenmarter heeft zijn verspreidingsgebied de afgelopen tientallen jaren flink uitgebreid en schuwt daarbij menselijk omgeving niet. Binnen de plangebieden zijn geen verblijfplaatsen van deze soort aanwezig. Wel kunnen een aantal van de plangebieden of de directe omgeving ervan deel uitmaken van het foerageergebied van deze soort. Door de herinrichtingen gaat slechts een klein deel hiervan tijdelijk verloren. Bovendien is in de directe omgeving voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Om deze reden veroorzaken de herinrichtingsplannen geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van Steenmarter en andere middelzwaar- en zwaar beschermde zoogdiersoorten.

Samenvattend

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van 'overige zoogdiersoorten'.

5. Conclusies

Gebiedsbescherming

De beoogde plannen veroorzaken geen conflict met de ecologische regelgeving ten aanzien van de Natuurbeschermingswet, Ecologische Hoofdstructuur en overige vormen van gebiedsbescherming. Ondanks de wijzigingen in de plannen ten opzichte van de toetsing van Stoker (2014), kan deze conclusie worden gehandhaafd.

Soortbescherming

In onderstaande tabellen is per plangebied aangegeven wat de mogelijke knelpunten zijn ten aanzien van de soortbescherming.

Herinrichting Marsum-Leeuwarden (plangebied 1)

Beschermde soorten	Negatieve effecten	Conflict wet- en regelgeving	Vervolgstappen
Bittervoorn Inheemse broedvogels	Mogelijk Mogelijk	Mogelijk Mogelijk	Ontheffing indienen Verstoring van broedende vogels moet worden voorkomen
Jaarrond beschermde nestplaatsen vogels	Mogelijk,	Mogelijk	Verstoring van Roekenkolonie in omgeving moet worden voorkomen

Herinrichting Marsum-Deinum (plangebied 2)

Beschermde soorten	Negatieve effecten	Conflict wet- en regelgeving	Vervolgstappen
Bittervoorn Inheemse broedvogels	Mogelijk Mogelijk	Mogelijk Mogelijk	Ontheffing indienen Verstoring van broedende vogels moet worden voorkomen
Vleermuizen	Mogelijk	Mogelijk	Geen lichtverstoring richting open water i.v.m. vliegroutes

Herinrichting Deinumerrak (plangebied 3)

Beschermde soorten	Negatieve effecten	Conflict wet- en regelgeving	Vervolgstappen
Bittervoorn Inheemse broedvogels	Mogelijk Mogelijk	nee Mogelijk	Ontheffing is verleend Verstoring van broedende vogels moet worden voorkomen
Vleermuizen	Mogelijk	Mogelijk	Geen lichtverstoring richting open water i.v.m. vliegroutes

Herinrichting Ljochtewei (plangebied 4)

Beschermde soorten	Negatieve effecten	Conflict wet- en regelgeving	Vervolgstappen
Inheemse broedvogels	Mogelijk	Mogelijk	Verstoring van broedende vogels moet worden voorkomen

Herinrichting Hendrik Algeraweg (plangebied 5)

Beschermde soorten	Negatieve effecten	Conflict wet- en regelgeving	Vervolgstappen
Kleine modderkruiper	Mogelijk	Ja	De werkzaamheden vinden plaats volgens een gedragscode
Bittervoorn	Nee	Nee	Geen werkzaamheden aan de Boksummer Soal, dus geen conflict
Inheemse broedvogels	Mogelijk	Mogelijk	Verstoring van broedende vogels moet worden voorkomen
Jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels	Mogelijk	Ja	In verband met de kap van enkele bomen met roekennesten is een ontheffingsaanvraag ingediend.
Vleermuizen	Mogelijk	Mogelijk	Geen lichtverstoring richting open water i.v.m. vliegroutes

Herinrichting Tsjusterewei (plangebied 6)

Beschermde soorten	Negatieve effecten	Conflict wet- en regelgeving	Vervolgstappen
Inheemse broedvogels	Mogelijk	Mogelijk	Verstoring van broedende vogels moet worden voorkomen
Vleermuizen	Mogelijk	Mogelijk	Geen lichtverstoring richting open water i.v.m. vliegroutes

Ontwikkeling Newtonpark III (plangebied 7)

Beschermde soorten	Negatieve effecten	Conflict wet- en regelgeving	Vervolgstappen
Bittervoorn	Mogelijk	Ja	Ontheffingsaanvraag wordt ingediend
Inheemse broedvogels	Mogelijk	Mogelijk	Verstoring van broedende vogels moet worden voorkomen
Vleermuizen	Mogelijk	Mogelijk	Geen lichtverstoring richting open water i.v.m. vliegroutes

Sloop Zwettebrug (plangebied 8)

Beschermde soorten	Negatieve effecten	Conflict wet- en regelgeving	Vervolgstappen
Inheemse broedvogels	Mogelijk	Mogelijk	Verstoring van broedende vogels moet worden voorkomen
Jaarrond beschermde nestplaatsen	Mogelijk	Mogelijk	Verstoring van Roekenkolonie in omgeving moet worden voorkomen
Vleermuizen	Mogelijk	Mogelijk	Geen lichtverstoring richting open water i.v.m. vliegroutes in periode tussen 1 april en 1 oktober

Herinrichting Ritsumasyf (plangebied 9)

Beschermde soorten	Negatieve effecten	Conflict wet- en regelgeving	Vervolgstappen
Bittervoorn	Mogelijk	Nee	Ontheffing is verleend
Inheemse broedvogels	Mogelijk	Mogelijk	Verstoring van broedende vogels moet worden voorkomen
Vleermuizen	Mogelijk	Mogelijk	Geen lichtverstoring richting open water i.v.m. vliegroutes

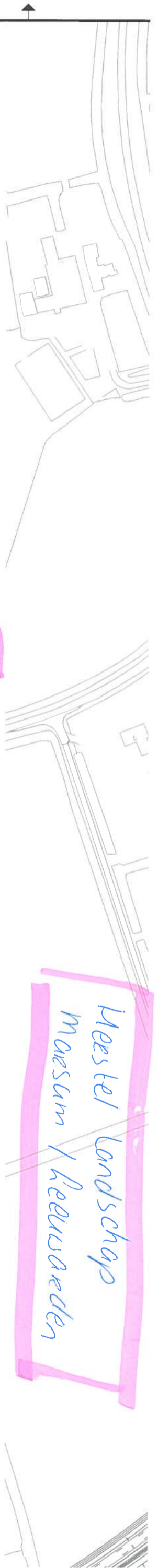
Herinrichting Deinum-Boksum (plangebied 10)

Beschermde soorten	Negatieve effecten	Conflict wet- en regelgeving	Vervolgstappen
Kleine modderkruiper	Mogelijk	ja	De werkzaamheden vinden plaats volgens een gedragscode
Bittervoorn	Mogelijk	Nee	Ontheffing is verleend
Inheemse broedvogels	Mogelijk	Mogelijk	Verstoring van broedende vogels moet worden voorkomen
Jaarrond beschermde nestplaatsen	Mogelijk	Nee	Ontheffing is verleend
Vleermuizen	Mogelijk	Mogelijk	Geen lichtverstoring richting open water i.v.m. vliegroutes

6. Literatuur

- Bos, D. & F. Hoekema 2009. Ecologische toetsing van het (ontwerp) tracé van de rijksweg 31, Haak om Leeuwarden. A&W-rapport 1251. Altenburg & Wymenga, ecologisch onderzoek, Veenwouden.
- Greve, M.S.E. 2013. Ecologische beoordeling ruimtelijke ingrepen buiten het tracé "Haak om Leeuwarden" nabij Ritsumasyl-Marsum. A&W-rapport 1948. Altenburg & Wymenga bv. Feanwâlden
- Koopmans 2012a. Resultaten visonderzoek Systeem Realisatie Haak Midden. Rapportagebrief 1835/19042012/MK01. Altenburg & Wymenga bv, Veenwouden.
- Koopmans 2012b. Resultaten visonderzoek Realisatie Aquaduct Rijksweg 31. Rapportagebrief 1835/19042012/MK02. Altenburg & Wymenga bv, Veenwouden.
- Koopmans 2012c. Resultaten visonderzoek Systeem Realisatie Haak Noord. Rapportagebrief 1835/19042012/MK03. Altenburg & Wymenga bv, Veenwouden.
- Melis, J. 2012. Werkatlas Zoogdieren van Friesland. Januari 2012. Zoogdieratlas Friesland.
- Melis, J. & De Jong, R., Koopmans, M. (red.) 2013. Vissen in Fryslân, werkatlas II, verspreiding 1900 - 2012. Wetterskip Fryslân, Altenburg & Wymenga, Fryslân Grien, Leeuwarden.
- Schut, J. 2012. Resultaten visonderzoek Systeem Realisatie Haak Noord. Rapportagebrief 1835/14112012/JS. Altenburg & Wymenga bv, Veenwouden.
- Stoker, O. 2014. Ecologische beoordeling van de gebiedsinrichting rondom de Haak om Leeuwarden. A&W-notitie 2032_25. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
- Strijkstra, R.J. 2014. Ecologische beoordeling aanleg zonnepanelen Harlingerstraatweg (N383) te Leeuwarden. A&W-notitie 2032hls. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Meeste landschap
Maasum / Leeuwarden

te onderzoeken gebied

Situatie Scope TB en scope Poppta

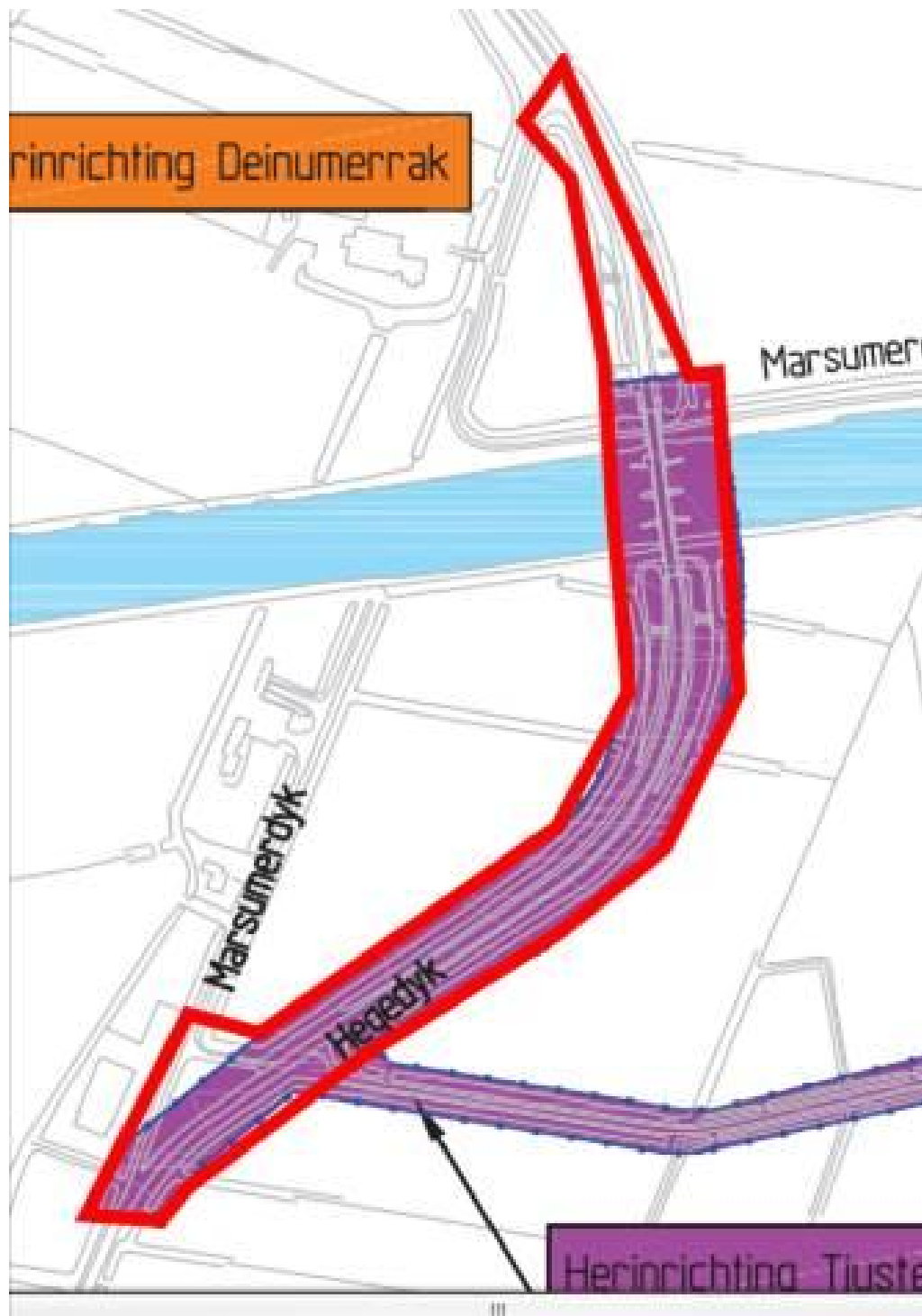
SCHAAL 1 : 5000

Herstel verkeuringing Maasum - Deinum

Herinrichting Deinumerrak

Marsumer

Marsumerdyk

Hegeedyk

Herinrichting Tiuste

Sloop Zwette brug

Oplegnotitie ecologische beoordeling gebiedsontwikkeling Haak om Leeuwarden

Opdrachtgever	Provincie Fryslân
Referentie	5.1.2e Oplegnotitie ecologische beoordeling gebiedsontwikkeling Haak om Leeuwarden. A&W-notitie 2613#2. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
Projectcode	A&W-notitie 2613#2
Status	Definitief
Datum	1 juni 2017
Projectleider	5.1.2e
Autorisatie	5.1.2e

Inhoud

1. Inleiding
2. Wijzigingen ten aanzien van gebiedsbescherming
3. Wijzigingen ten aanzien van soortbescherming
4. Conclusies
5. Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2
9269 ZR Feanwâlden
tel. 0511 – 474764
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

1. Inleiding

In verband met de gebiedsontwikkeling rond de Haak om Leeuwarden, zijn op 10 locaties nabij dit tracé herinrichtingen nodig. Deze herinrichtingen zijn in 2016 getoetst aan de destijds vigerende natuurwetgeving (Stoker 2016).

Op 1 januari 2017 is de nieuwe Wet natuurbescherming in werking getreden. Met deze wet is de oude Flora- en faunawet (soortbescherming) en de Natuurbeschermingswet (bescherming Natura 2000-gebieden) samengevoegd in één wet. Ook in de nieuwe Wet natuurbescherming is er een onderscheid gemaakt tussen soortbescherming (artikel 3.1 t/m 3.41) en gebiedsbescherming (artikel 2.1 t/m 2.11). Omdat de ecologische beoordeling van Stoker (2016) is getoetst aan de oude wetgeving, is een actualisatie van het onderzoek nodig. Door middel van onderhavige oplegnotitie is aangegeven op welke punten ten opzichte van 2016 wijzigingen met betrekking tot de natuurwetgeving van toepassing zijn. Deze oplegnotitie maakt deel uit van de rapportage uit 2016.

2. Wijzigingen ten aanzien van Gebiedsbescherming

Wet natuurbescherming: Natura 2000

In de rapportage van Stoker (2016) zijn de beoogde herinrichtingsplannen getoetst aan de Natuurbeschermingswet middels een voortoets. De conclusie was dat de beoogde herinrichtingsplannen geen conflict veroorzaakten met de Natuurbeschermingswet, mits lichtverstoring van mogelijk aanwezige vliegroutes en foerageergebied van Meervleermuizen wordt voorkomen. Ten aanzien van de overige natuurwaarden waar het Natura 2000- gebied de 'Groote Wielen' is aangewezen, veroorzaken de plannen geen negatieve effecten.

Met de komst van de Wet natuurbescherming zijn er geen wijzigingen in de bovenstaande conclusie. De plannen veroorzaken om deze reden geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van gebiedsbescherming, mits lichtverstoring van mogelijk aanwezige vliegroutes en foerageergebied van Meervleermuizen wordt voorkomen.

3. Wijzigingen ten aanzien van Soortbescherming

Wet natuurbescherming: soortbescherming

Soortbescherming is in Nederland vanaf 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Aan de Wet natuurbescherming zijn drie lijsten met soorten gekoppeld. Het gaat om artikel 3.1 waar soorten van de Vogelrichtlijn onder vallen, artikel 3.5 waar soorten van de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern en bijlage I bij het Verdrag van Bonn onder vallen en artikel 3.10 voor overige soorten. Soorten uit de eerste twee artikelen zijn daarmee Europees beschermd, terwijl soorten van artikel 3.10 nationaal beschermd zijn. Provincies hebben de mogelijkheid om voor soorten uit artikel 3.10 een vrijstelling te verlenen van enkele verbodsbepalingen. De Provincie Fryslân hanteert vanaf 1 januari 2017 een lijst met (dier)soorten die een vrijstelling genieten bij o.a. ruimtelijke ontwikkeling. De vrijgestelde soorten komen voor een groot deel overeen met de soorten die in de Flora- en faunawet onder het licht beschermde regime vielen.

Zorgplicht

Voor alle in het wild levende dieren en planten (ongeacht de beschermingsstatus) en hun directe leefomgeving is de 'zorgplicht' van toepassing. De zorgplicht houdt in dat iedereen dient te voorkomen dat zijn handelen nadelige gevolgen heeft voor flora en fauna.

Ten aanzien van de volgende soortgroepen geldt dat er geen wijzigingen zijn met het inwerking treden van de Wet natuurbescherming:

- amfibieën
- reptielen
- vogels
- vleermuizen

3.1 Planten

In de toetsing van Stoker (2016) kon de aanwezigheid van de Zwanenbloem niet worden uitgesloten. Deze soort was licht beschermd onder de Flora- en faunawet en had daarom vrijstelling van ruimtelijke ingrepen. De Zwanenbloem valt niet meer onder bescherming van de Wet natuurbescherming. De beoogde herinrichtingen veroorzaken om deze reden geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde planten.

3.2 Ongewervelde diersoorten

Ongewervelde diersoorten die onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet vielen, kwamen niet voor in de plangebieden. Door de komst van de Wet natuurbescherming zijn er meer soorten die wettelijk beschermd zijn, zoals een groot aantal dagvlinders. Door de voedselrijke bermen zijn een aantal van de planlocaties mogelijk geschikt voor een aantal algemene soorten. Binnen de plangebieden worden geen wettelijk beschermde dagvlinders of andere ongewervelden verwacht. De conclusie van Stoker (2016) kan daarom worden gehandhaafd.

3.3 Vissen

Door de werkzaamheden zal op een aantal plekken mogelijk een (tijdelijke) aantasting plaatsvinden aan het leefgebied van de Bittervoorn en Kleine modderkruiper. De conclusie in 2016 was daarom dat ten aanzien van Bittervoorn een ontheffing volgens artikel 75C van de Flora en Faunawet dient te zijn verkregen. Ten aanzien van de Kleine modderkruiper werd geconcludeerd dat de werkzaamheden aan de watergangen waar deze soort aanwezig is, uitgevoerd dienen te worden volgens een door het ministerie van EZ goedgekeurde en relevante gedragscode.

De Bittervoorn en de Kleine modderkruiper zijn niet meer beschermd volgens de Wet natuurbescherming. De vissoorten die wel beschermd zijn, komen niet voor in het plangebied. De herinrichtingsplannen veroorzaken om deze reden geen conflict met de Wet natuurbescherming.

Ontheffing

In 2016 is ten aanzien van het beschadigen, vernielen en verstoren van voortplantings- of andere vaste rust- of verblijfplaatsen van de Bittervoorn een ontheffing verkregen (kenmerk FF/75C/2016/0441). Omdat Bittervoorn onder de Wet natuurbescherming niet langer is beschermd, is overlegd met het bevoegd gezag (Provincie Fryslân) hoe moet worden omgegaan met (de voorwaarden bij) de ontheffing. De provincie Fryslân heeft daarbij aangegeven dat de ontheffing ook geldt na het inwerking treden van de Wet natuurbescherming, waardoor de initiatiefnemer alsnog de werkzaamheden dient uit te voeren volgens de voorwaarden van deze verkregen ontheffing.

Zorgplicht

Voor alle vissoorten die niet onder de Wet natuurbescherming vallen, geldt de zorgplicht. Dit betekent dat het dempen of vergraven van sloten op een visvriendelijke manier moet worden uitgevoerd (bijvoorbeeld dempen richting open water zodat vissen kunnen wegzwemmen of aanwezige vissen overzetten naar sloot in de directe omgeving). Ook bij andere werkzaamheden aan de sloten dient rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van vissen. Doordat de werkzaamheden worden uitgevoerd volgens de voorwaarden van de verkregen ontheffing (kenmerk FF/75C/2016/0441), wordt ook aan de zorgplicht voldaan ten aanzien van vissen.

3.4 Overige zoogdiersoorten (exclusief vleermuizen)

In de toetsing van Stoker (2016) stond beschreven dat het plangebied mogelijk deel uitmaakt van het leefgebied van enkele licht beschermde zoogdiersoorten, zoals Mol, Egel en verschillende (spits)muizensoorten. Voor deze soorten geldt dat deze onder artikel 3.10 vallen van de Wet natuurbescherming en tevens door de Provinciale Staten zijn vrijgesteld van enkele verbodsbepalingen, waaronder ruimtelijke ingrepen. Dit komt overeen met de licht beschermde status die deze dieren hadden bij de voormalige Flora- en faunawet.

De Steenmarter die mogelijk foerageert in enkele plangebieden, was middelzwaar beschermd onder de Flora- en faunawet. Omdat er voldoende alternatief foerageergebied in de omgeving voorhanden is, was er geen conflict met de Flora- en faunawet ten aanzien van deze soort. Met het inwerking treden van de Wet natuurbescherming, geldt dat deze soort net als de bovengenoemde zoogdiersoorten op de vrijstellingslijst staat. De plannen veroorzaken, net als in Stoker (2016) geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van de Steenmarter.

Samenvattend

De beoogde herinrichting veroorzaakt geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van 'overige zoogdiersoorten'.

4. Conclusies

Gebiedsbescherming

De beoogde plannen veroorzaken geen conflict met de Wet natuurbescherming, mits lichtverstoring van mogelijk aanwezige vliegroutes en foerageergebied van Meervleermuizen wordt voorkomen. Met het inwerking treden van de nieuwe wet kan de conclusie van Stoker (2016) worden gehandhaafd.

Soortbescherming

In de nieuwe Wet natuurbescherming worden de Bittervoorn en Kleine modderkruiper niet meer beschermd. Ten aanzien van Kleine modderkruiper geldt dat de werkzaamheden niet meer hoeven te worden uitgevoerd volgens een door het ministerie van EZ goedgekeurde en relevante gedragscode. Ten aanzien van Bittervoorn geldt dat voor de werkzaamheden geen ontheffing nodig is. Omdat in 2016 een ontheffing is verkregen ten aanzien van het beschadigen, vernielen en verstoren van voortplantings- of andere vaste rust- of verblijfplaatsen van de Bittervoorn (kenmerk FF/75C/2016/0441) dienen de werkzaamheden te worden uitgevoerd volgens de voorwaarden van deze ontheffing.

Ten aanzien van de overige soorten geldt dat door de nieuwe Wet natuurbescherming er geen wijzigingen zijn in de conclusies van Stoker (2016).

5. Literatuur

Stoker, O. 2016. Actualisatie ecologische beoordeling gebiedsontwikkeling Haak om Leeuwarden. A&W-notitie 2613. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens definitief geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1, 14, 19